

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Liisa-Ly Pakosta

Justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
Martin.Ziehr@justidigi.ee

Teie 21.03.2025 nr 8-1/2775-1
Meie 11.04.2025 nr 1-8/25/212-1

VangS, KarS ja KrMS muutmise seaduse eelnõu (vanglarent)

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et olete advokatuurile saanud arvamuse avaldamiseks VangS, KarS ja KrMS muutmise seaduse eelnõu. Edastame teile advokatuuri seisukohad eelnõu osas.

Eelnõu ega seletuskiri ei adresseeri küsimust, kuidas käsitleda tõenäoliselt tekkivaid olulisi erinevusi Eesti kinnipeetavate ja kehtestatava regulatsiooni ja välislepingute alusel siia saadetavate isikute kohtlemise režiimis ning vastavatest erinevustest tekkivaid probleeme.

Näitena võib tuua vangide töötamise kohustuse küsimuse. Eesti kinnipeetavate suhtes kohaldatavad töötamise tingimused (majapidamistööd ja nende eest makstav tasu) ei vasta Euroopa Nõukogu kehtestatud „Euroopa Vanglareeglistiku“ (mis on küll soovituslik) nõuetele ja seetõttu on põhjendatud alus eeldada, et Eestiga nn vanglarendi lepingu sõlmiv riik võib vastavas välislepingus nõuda, et lepingu alusel siia saadetavate isikute suhtes Eestis üldiselt rakendatavaid vangide töötamise tingimusi ei kohaldataks. On küsitav, kas eelnõuga planeeritud VangS § 156¹ ja KrMS § 508⁸⁵ lg 3 on piisavad selleks, et vältida vastuolusid kehtivas õiguses. Samuti ei näe eelnõu ette mehhanisme selle vältimiseks, et riikide kahepoolse lepinguga fikseeritakse välisriigist siia toodud vangidele näiteks oluliselt paremad kinnipidamistingimused võrreldes Eesti seaduste alusel kinni peetavate isikutega, mis annab vanglate nn tavapopulatsioonile põhjuse rahulolematuseks.

Eelnõu vastuvõtmisel tekib situatsioon, kus siseriiklikus õiguses praktiliselt puudub nn väljerehendatud vanglakohtadele paigutatud isikute režiimi ja kohtlemist käsitlev regulatsioon ning eeldatakse kõige sellega seonduva sätestamist välislepingus. Selline olukord loob võimaluse objektiivselt samas olukorras olevate (kuriteo eest vanglakaristust kandvate) isikute olulisel määral erinevaks kohtlemiseks olenevalt sellest, kas nad on siia saadetud nn vanglarendi lepingu alusel või kannavad Eestist karistust muul alusel. Õiguspoliitiliselt on see tõsine probleem, mille vältimiseks ega lahendamiseks eelnõu ühtegi hooba ei anna.

Eelnõu ei sisalda sätteid keele ja haldusmenetluse kohta. Ilmselgelt ei saa eelnõu rakendamisel eeldada, et selle alusel siia saadetud isikud valdaksid eesti keelt või peaksid selle omandama. Seetõttu ei saa neile ka kohaldada praegu vangistuses ja sellega seotud haldusmenetluses praktikas rakendatavat nõuet, et kõik taotlused, kaebused jms peavad olema eestikeelsed. Seaduse tasandil vajab lahendamist see, et välislepingu alusel siia saadetud isik saaks enda huve puudutavaid taotlusi ja kaebusi esitada keeles, mida ta valdab, selles keeles tehakse talle

teatavaks ka teda puudutavad haldusaktid jm tema õigusi ja kohustusi määrav teave ning et ka üldisemal tasandil saab ta ametnikega vajadusel suhelda keeles, mis ei ole eesti keel.

Kokkuvõtvalt peaks eelnõu ette nägema meetmed nende isikute õiguste kaitsmiseks, keda eelnõus ette nähtud välislepingutes alusel siia saadetakse. Praegusel kujul vastav regulatsioon puudub. Arvestades plaanitud regulatsioonide kehtestamise viisi – napp raamistik seadustes ja seejärel Riigikogu ratifitseeritud välisleping, mis muutub sellega seadustest kõrgemal olevaks aktiks (PS § 123 lg 2) – tuleb ülaltoodud asjaolusid põhjalikult kaaluda.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Imbi Jürgen
Esimees

Merit Aavekukk-Tamm 6979 253
merit.aavekukk-tamm@advokatuur.ee